

Piątek, 26 sierpnia 2005

Wprowadzenie

Gmina Stężyca jest położona w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim. Gminę zamieszkuje 9 tys. osób. Zajmuje powierzchnię 16 032 ha graniczącą z gminami: Sulęczyno, Sierakowice, Chmielno, Kartuzy, Somonino i Kościerzyna. Południowa granica gminy jest jednocześnie, według nowego podziału administracyjnego kraju, granicą między powiatem kartuskim i kościerskim. Gmina podzielona jest na 18 obrębów wiejskich: Czaple, Pierszczewo, Gołubie, Sikorzyno, Nowa Wieś, Klukowa Huta, Łosienice, Niesiołowice, Żuromino, Kamienica Szlachecka, Łączyno, Stężyca, Potuły, Szymbark, Zgorzałe, Gapowo, Stężycka Huta, Borucino. Ośrodkiem administracyjnym gminy jest Stężyca.

Funkcjami wiodącymi w lokalnej gospodarce gminy jest rolnictwo i gospodarka leśna, a ostatnio coraz lepiej rozwijająca się turystyka, w tym agroturystyka.

Pod względem fizyczno geograficznym gmina Stężyca leży na Pojezierzu Kaszubskim w granicach trzech mniejszych jednostek (submezoregionów): Centralnych Wysoczyzn i Wzgórz Nadjeziornych, Równiny Klukowsko - Kłobuczyńskiej oraz Pagórów Sierakowickich. Ponad 60 % obszaru gminy wchodzi w skład Kaszubskiego Parku Krajobrazowego.

Starsze podłoże geologiczne, podczwartorzędowe, w postaci osadów trzeciorzędowych zalega na zmiennej głębokości 100 - 200 m. Cały więc nadkład reprezentują utwory czwartorzędowe, głównie plejstoceny - gliny zwałowe, żwiry, piaski oraz ropy pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego. Największą powierzchnię zajmują piaski sandrowe zalegające wzdłuż rynny raduńsko - ostrzyckiej. Natomiast glina zwałowa zalega płatami na wschód od Jeziora Raduńskiego Górnego i na zachód od niego oraz na zachód od Jeziora Ostrzyckiego. Utwory holoceny zajmują niewielkie powierzchnie w dnach rynien i w zagłębieniach bezodpływowych. Są to piaski, namuły, torfy i kreda jeziorna.

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy został ukształtowany głównie przez procesy rzeźbotwórcze związane z ostatnim zlodowaceniem północnopolskim, a tylko częściowo w wyniku procesów, które miały miejsce po ustąpieniu lądolodu i odbywają się obecnie. Skrajne wysokości terenu mieszczą się w granicach od 160,1 m n.p.m. (poziom lustra wody Jeziora Ostrzyckiego) do 328,6 m n.p.m. (Wzniesienie Wieżyca). Deniwelacje terenu zajętego przez gminę są więc bardzo duże i wynoszą aż 168,5 m. Są to najwyższe wartości w obrębie Pojezierzy Południowobałtyckich.

Największą powierzchnię gminy zajmują równiny sandrowe rozciągające się po obu stronach Jeziora Raduńskiego Górnego i wokół jezior Stężyckiego, Patulskiego i Lubowisko. Zalegają one na wysokości od około 200 m n.p.m. na północy do nieco ponad 160 m n.p.m. na południu. W środkowej części gminy w trzech płatach występuje morena dena falista lub pagórkowata (dwa między Jeziorem Ostrzyckim i Raduńskim Górnym i jeden w okolicach

Klukowej Huty). Zalega ona na wysokości od 200 do 220 m n.p.m. Najlepiej wykształcone pagóry moreny czołowej znajdują się w paśmie Wzgórz Szymbarskich, we wschodniej części gminy, gdzie ich wysokości względne w stosunku do najwyższej zalegającej moreny dennej przekraczają 60 m. Rzucone nierównomiernie pagórki moreny czołowej spotyka się też w północno - zachodniej części gminy. Zarówno na powierzchni sandrów, jak i w obrębie moren dennych i czołowych występują liczne zagłębienia po wytopionych bryłach lodu lodowcowego tak zwane wytopiska. Cechą charakterystyczną w morfologii terenu gminy są rynny polodowcowe przebiegające dwoma ciągami z północnego wschodu na południowy zachód (ryнна raduńsko - stężycka i ryнна ostrzycko - lubowiska) połączone trzecią rynną wzdłuż linii Ostrzyce - Czapielski Młyn. Połączenie trzeciej z poprzednio wymienionymi miało miejsce na poziomie wysokiego sandru, a więc we wczesnej fazie odpływu wód roztopowych lądolodu. Rynny te są, prócz okolic Stężycy, głęboko wcięte (20 - 60 m) w stosunku do otaczającej powierzchni. W dnach rynien znajdują się wydłużonego kształtu jeziora i rozdzielające je progi.

Rozległe płaty sandrów zbudowane z materiału żwirowo - piaszczystego, stanowią cenne zasoby kruszywa naturalnego. W gminie znajdują się cztery ich udokumentowane złoża, w tym dwa eksploatowane ("Przymuszewo, "Łęczyno") i dwa nieeksploatowane ("Gapowo - Żuromino", "Borucino"). Eksploatowane niegdyś złożo wyrobiskowe okolic Stężycy zostało umiejętnie zrehabilitowane.